

Sygn. akt II CZ 151/04

POSTANOWIENIE

Dnia 17 grudnia 2004 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Helena Ciepła (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Zbigniew Kwaśniewski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa A.H.

przeciwko P. - Spółce Akcyjnej

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 17 grudnia 2004 r.,

zażalenia powoda

na postanowienie Sądu Okręgowego w S.

z dnia 28 lutego 2003 r., sygn. akt [...],

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Sąd drugiej instancji postanowieniem wydanym na podstawie art. 393⁵ k.p.c. odrzucił kasację powoda, uznając ją za niedopuszczalną z mocy art. 392¹ § 1 k.p.c.

Sąd ten przyjął, że sprawa niniejsza jest sprawą gospodarczą wobec spełnienia przesłanek z art. 479¹ k.p.c., a podana w kasacji wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 16.824,66 zł skutkuje niedopuszczalnością tej kasacji z mocy art. 392¹ § 1 k.p.c.

W zażaleniu na to postanowienie powód zarzucił naruszenie przepisu art. 479¹ k.p.c. wskutek jego niewłaściwej wykładni i błędnego zastosowania, domagając się uchylenia zaskarżonego postanowienia.

Zdaniem powoda, niniejsza sprawa choć zawisła między przedsiębiorcami to jednak nie jest sprawą ze stosunku cywilnego w zakresie prowadzonej przez powoda działalności gospodarczej, bowiem powód domaga się zapłaty od pozwanego ubezpieczyciela wywodząc obowiązek jego świadczenia z umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, łączącej pozwanego z osobą trzecią. W ocenie żalącego, dla zakwalifikowania sprawy jako sprawy gospodarczej nie wystarcza by jej strony były przedsiębiorcami, ale niezbędne jest nadto stwierdzenie, że stosunek cywilny pozostaje w związku przyczynowym z ich działalnością gospodarczą. Tymczasem strony niniejszego sporu nie były związane umową ubezpieczenia, a stosunek cywilny między nimi nie wynika z prowadzonej przez nie działalności gospodarczej, bowiem szkodę wyrządziła powodowi osoba fizyczna nie będąca przedsiębiorcą, którą łączyła z pozwanym umowa ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, wywodzi powód.

Zdaniem żalącego, sprawa nie nabrała charakteru sprawy gospodarczej wskutek jej rozpatrzenia przez Sąd Gospodarczy pomimo braku przesłanek z art. 479¹ k.p.c., a o dopuszczalności kasacji decyduje prawidłowa kwalifikacja sprawy, a nie stan, który powstał w wyniku błędnego nadania sprawie biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie zasługiwało na uwzględnienie.

Rację ma żalący, że fakt rozpoznania niniejszej sprawy w obu instancjach przez Sądy gospodarcze nie jest okolicznością przesądzającą o tym, że sprawa ta jest sprawą gospodarczą w rozumieniu art. 479¹ § 1 k.p.c. W piśmiennictwie wyrażono trafny pogląd, że Sąd z urzędu i na każdym etapie postępowania powinien badać prawidłowość przyjętej dotychczas kwalifikacji sprawy i obowiązany jest dostosować sposób rozpoznania sprawy do wyników tych ustaleń, a strony mogą podnosić zarzut wadliwej kwalifikacji sprawy na każdym etapie postępowania. Oznacza to, że także Sąd drugiej instancji oceniający dopuszczalność kasacji nie jest związany wcześniejszą kwalifikacją sprawy lecz powinien także na tym etapie dokonać własnych samodzielnych ustaleń w przedmiocie zarówno statusu prawnego stron, jak też związku sprawy z zakresem ich działalności gospodarczej. Również w orzecznictwie zaczyna dominować pogląd, że o dopuszczalności kasacji z punktu widzenia wartości przedmiotu zaskarżenia związanej z charakterem sprawy (art. 392¹ § 1 k.p.c.) decyduje prawidłowa kwalifikacja sprawy, a nie stan, który powstał w wyniku błędnego nadania biegu sprawie (postanowienie SN z dnia 12 maja 2000 r., V CKN 48/00, LEX nr 52691, postanowienie SN z dnia 13 grudnia 2001 r., III CKN 655/00, LEX nr 53311). Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela to stanowisko, natomiast nie podziela poglądu wyrażonego wcześniej w uzasadnieniu postanowienia SN z dnia 26 sierpnia 1998 r., II CZ 74/98 (OSNC 1999/2/36 wraz z krytycznymi glosami), że kasacja wniesiona w sprawie rozpoznanej przez Sąd gospodarczy jest kasacją „w sprawie gospodarczej”, nawet w razie zakwalifikowania zwykłej sprawy cywilnej jako sprawy gospodarczej.

Bezspornym jest, że dla przyjęcia, iż sprawa ma charakter sprawy gospodarczej niezbędne jest kumulatywne wystąpienie trzech przesłanek wynikających z art. 479¹ § 1 k.p.c. (postanowienie SN z dnia 6 lipca 2000 r., V CKN 1266/00, LEX nr 52390). Oznacza to, że nawet w sytuacji gdy obie strony sporu są przedsiębiorcami, ale przedmiot sprawy nie pozostaje w bezpośrednim związku z zakresem prowadzonej działalności gospodarczej przez którąkolwiek z nich, to

sprawa nie przestaje być sprawą cywilną, ani nie nabiera charakteru sprawy gospodarczej wskutek rozpoznania jej przez Sąd gospodarczy.

Rację ma żalący, że niniejsza sprawa nie pozostaje w związku z zakresem prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Przedmiotem sporu jest bowiem skierowane bezpośrednio przeciwko ubezpieczycielowi żądanie zapłaty odszkodowania za szkodę wyrządzoną powodowi przez osobę trzecią związaną z pozwany umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Żądanie powoda wiąże się więc z faktem wyrządzenia mu szkody w mieniu przez osobę trzecią, za którą wobec poszkodowanego odpowiada ubezpieczyciel z tytułu umowy ubezpieczenia OC (art. 822 k.c.), o ile oczywiście spełnione zostały przesłanki powstania tej odpowiedzialności. Tak ukształtowana podstawa faktyczna i prawna powództwa nie pozwala na aprobatę stanowiska wyrażonego w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, że żądanie powoda pozostaje w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. O istnieniu takiego związku żądania powoda z zakresem prowadzonej przez niego działalności gospodarczej nie może przesądzać okoliczność, że uszkodzony pojazd powoda był wykorzystywany w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej w postaci świadczenia usług transportowych. Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie jest bowiem żądanie zapłaty będące następstwem skutków zachowania się osoby trzeciej za które odpowiada pozwany, a takie żądanie nie wiąże się z jakimikolwiek przejawami aktywności powoda mieszczącymi się w zakresie przedmiotu prowadzonej przez niego działalności gospodarczej.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji, działając na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i art. 393¹⁸ § 3 k.p.c.